

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

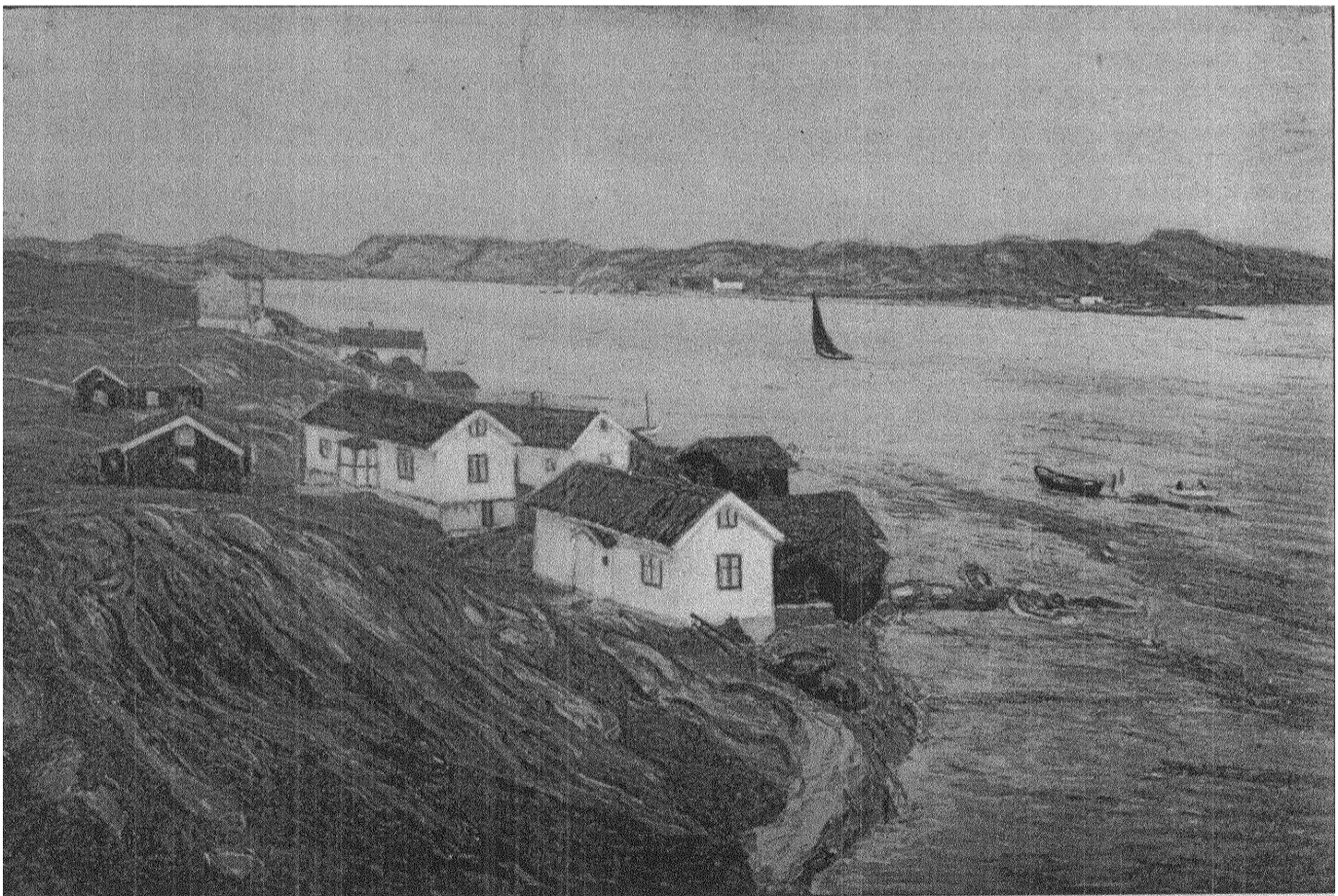
SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

(10:de årg.)

Stockholm 1915, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 8 Augusti</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Läsnummer 10 öre.</p>	<p>Ansvarig utgivare: ANNA LINDHAGEN. Vik. redaktör: JULIA STRÖM-OLSSON.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1915</p>
-------------------------	--	--	---	-------------

CARL NORDSTRÖM: Väst kustlandskap.

Kriget och de självförsörjande kvinnorna.

Att kvinnorna i de krigförande länderna fått övertaga en stor del av männens arbete är en företeelse, som strängt taget borde nämnas bland de många tecknen till kulturell tillbakagång, vilka de senaste året bragt i dagen. Ty en sådan arbetsfördelning,

där det produktiva förvärvsarbetet väsentligen vilar på kvinnornas skuldror, medan männen så gott som uteslutande tagas i anspråk för försvaret mot yttre fiender, det är just vad man återfinner hos de på kulturens allra lägsta trappsteg stående vildar-

na. I stort sett får man väl också antaga, att detta kvinnornas extraordinära deltagande i förvärvsarbetet, vare sig man nu anser detta såsom något gott eller ont, åter skall minskas, när den mobiliserade manliga befolkningen en gång återgives åt nä-

ringslivet. Tyvärr vet man ju ändå, att hundratusentals platser då fortfarande skola stå lediga, utan sina förra innehavare. Man vet också, att hundratusentals kvinnor skola förgäves vänta på de män, av vilkas arbete de varit ekonomiskt beroende. Fråga blir blott, i vad utsträckning dessa kvinnor, som själva behöva skaffa sig arbetstillfällen, skola kunna bereda sig tillträde till dessa arbetsområden, där platser stå tomma.

För de breda lagrens kvinnor, arbetare- och bondhustrurna, innebär arbetet i fabriken eller på åkern egentligen inga nyheter. Det har där i alla tider varit den vanliga utvägen att skaffa bidrag till familjens uppehälle, då mannens arbetsinkomst visat sig otillräcklig eller helt upphört. Inom de högre samhällsklasserna ställer sig saken annorlunda. Kvinnor, som aldrig förr tänkt sig något arbete annat än inom hemmet, hava under de senaste månaderna fått pröva sina krafter på helt nya arbetsuppgifter, och yrken, som förut åtminstone i regel utövats av män, hava börjat sysselsätta ett stort antal kvinnor. Det var visst endast ett par år sedan — jag erinrar mig ej bestämt tidpunkten —, då hela den illustrerade världspressen återgav ett porträtt av den första kvinnliga advokaten i Paris. Man behöver nu blott ögna igenom en spalt rättegångsreferat i en fransk tidning för att finna namnen på en mängd kvinnor, vilka i olika mål fört parternas talan. Kvinnorna hava här fått tillfällen att avlägga prov på sin prestationsförmåga, vid högt kvalificerat arbete, prov, som kanske bliva av avgörande betydelse för kvinnornas förvärvsmöjligheter även i framtiden.

De kvinnliga advokaterna och deras vederlikar inom andra liknande yrken representera emellertid en kategori av moderna kvinnor, som hunnit jämförelsevis långt i sina strävanden, och som sannolikt även utan kriget skulle vetat hävda sin ställning. De kvinnor, vilkas öden blivit mest ödesdigert eller åtminstone mest oväntat omkastade av världskatastrofen, äro dock måhända att finna inom de samhällskretsar, där det yttre livets stormar under normala förhållanden hållas bäst utestängda. I Tyskland, där man kanske med större grundlighet än i övriga länder öppnat diskussion om de sociala problem, som genom kriget trätt i förgrunden, har denna fråga särskilt framhållits. I den tyska

överklassen — främst naturligtvis officersfamiljerna — hava fördomarna mot kvinnans självständiga arbete behållit sig med en seghet, varom man här i Sverige ej har erfarenhet. Ännu under de ödesdigra augustidagarna förra året kunde en svensk officersdotter, som befann sig i Tyskland, bliva tillfrågad, om hon ej haft svåra konflikter med sin släkt för att få avlägga studentexamen. En oförsörjd änka eller dotter ur dylika familjer har, om hon öppet inträtt i de självförsörjande kvinnornas led, med detsamma måst avsäga sig sin sociala ställning. Etiketten har dömt henne att framleva sin tillvaro som pensionär eller rent av nådehjon, på sin höjd med någon förtjänst av handarbete eller liknande "diskret" sysselsättning. I dessa kretsar, där också den militära tjänsten ofta anses som den enda en man fullt värdiga sysselsättningen, har man ej kunnat sluta ögonen för det skärande missförhållandet, att en stor mängd av de kvinnor, vilka nu hedras, för att de offrat sina käraste för fosterlandet, i framtiden skola bliva försatta i ett av fördomarna ytterligare försvårat nödläge. Vid ett möte i Berlin, där denna fråga nyligen dryftades, framträdde flera damer ur rikets förnämsta aristokrati med den säkerligen i mångas öron oerhörda förklaringen, att ingen kvinna, vars man eller far stupat i kriget, finge anses hava råkat i en lägre samhällsställning, vilket yrke hon än för sin och de sinas utkomst nödgades tillgripa. Uttalandet lär ha hälsats med enstämigt bifall. För personer, som leva i en helt annan föreställningsvärld, synes det kanske obegripligt, att en sådan fråga ens skall behöva debatteras. Den, som har någon erfarenhet av, huru snart den offentliga opinionen glömmet dem, vilka som offer för någon stor olycka för en tid tilldragit sig allmän medkänsla, kan emellertid blott hoppas, att åtminstone hela den generation, som upplevat de nuvarande världshändelserna, måtte behålla den uttalade principen i ständig hägkomst. Den omläggning av det allmänna tänkesättet, som bebådats, skulle visserligen i första hand bliva till gagn endast för en trots allt jämförelsevis begränsad grupp kvinnor inom en viss samhällsklass. Emellertid har man väl, sådan den mänskliga

Kooperativa Kvinnogillesförbundets kongress,

den sjätte i ordningen, hölls 27 juni i Folkets Hus A-sal i Stockholm. 29 fullmakter hade inkommit, 27 ombud infunnit sig. Kooperativa Förbunds styrelse var inbjuden. Kongressen hälsades i ett kort anförande av fröken Anna Johansson, som påvisade svårigheterna i att organisera kvinnorna, deras uppgifter på det kooperativa området och de lärdomar krisen givit oss.

Herr K. Eriksson hälsade kongressen å Kooperativa Förbundets vägnar.

Styrelse- och revisionsberättelse lades med godkännande till handlingarna. Förbundet har under den gångna perioden, trots svårigheter av olika slag, bedrivit en rätt så vittomfattande agitation. Femton nya gillen ha bildats, så att förbundet nu består av 90 gillen med tillsammans 2,115 medlemmar.

Till kongressen voro inlämnade 7 motioner, vilka bl. a. åsyftade dels omläggning av gillens verksamhetens organisation, vilken fråga kongressen hänsköt till styrelsen för utredning, dels utgivande av en broschyr som lämpade sig för barn och ungdom samt utgivande av flygblad, som redogjorde för kvinnogillenas uppgift. Kongressen beslöt bifalla motionerna och hänsköt åt styrelsen att verkställa saken. En annan motion åsyftade omläggning av hemmets spalt i »Konsumentbladet». Styrelsen fick i uppdrag att ingå till redaktionen med hemställen om förändringen. Motionen om gratisföredrag bifölls av kongressen. Vidare förelåg en motion om stadgande: att avgiften till förbundet skulle utgå med 25 öre pr medl. i stället för 10 öre; denna motion avslog kongressen. Den sista motionen avsåg omorganisation av förbundets styrelse. Den är nu sammansatt av fem ledamöter och det föreslogs att den skulle bestå av 11, av vilka 8 skulle representera landsorten och 3 fungera som verkställande utskott i Stockholm. Kongressen beslöt avslå motionen, då det skulle bli en allt för dyrbar apparat för förbundet, men tillsatte i stället sju kvinnor från olika delar av landet till vilka förbundsstyrelsen kunde vända sig då det gällde agitationen och vilka skulle bistå gillena och hjälpa till att organisera nya gillen.

Fru Roswald höll därefter ett föredrag över ämnet: Vad ha kvinnorna lärt av krisen?

Styrelsen och revisorerna omvaldes.

Telegram hade anlånt från Norges kooperativa kvinnotörbund, Norrahammars och Kiruna kooperativa kvinnogillen.

naturen nu är, vissa skäl att hoppas, att den förändrade uppfattning om det kvinnliga förvärvsarbetet, som synes göra sig gällande inom de s. k. tongivande kretsarna, ej skall bliva helt utan efterföljd, och vad man med säkerhet kan hoppas är, att en följande generation kvinnor, utan att behöva genomgå de provningar, vilka kommit det nu levande släktet till del, måtte förstå att bevara den ställning i samhället, som deras mödrar kanske med offer av sitt livs lycka tillkämpat sig. *A. Jacobi.*

Barbari och kultur.

I.

Ett sorgespel, så skräckinjagande och hemskt, att vi ej ens i våra värsta mardrömmar kunna uppleta någonting värre, utspelas f. n. i Europa. Historien, som dock äger många bloddränkta blad, kan inte uppvisa en tidsperiod, vilken i blodsutgjutelse, djuriskhet och barbari ens tillnärmelsevis tål en jämförelse med den närvarande tiden.

Vi kunna icke betrakta tillståndet i Europa, utan att känna hur en rysning jagar genom mærg och ben. "Världsdelen i eld och blod", som en tidning skrev som överrubrik på krigstelegrammen, är mycket betecknande för det tillstånd, som nu råder. Det är folk, som reser sig mot folk, välde mot välde och kulturens hårt förvärvade skatter trampas hänsynslöst till grus under millionhärarnas järnhälar. I öster och väster mötas jätteaméer med de modernaste mordredskap, som vår högt utvecklade teknik kunnat konstruera. Ödelagda landsändar, rykande städer och byar känneteckna den väg, där krigsbranden rusat fram.

Människovärdet, som vuxit sig allt starkare i det sista århundradets kulturarbete, har med ens förlorat allt värde, undantagandes ett visst nummervärde, och människorna stå på barbarismens ståndpunkt. Ett människoliv, som dock kan betyda så mycket i det frédliga arbetet, betraktas i detta barbarismens tidevarv som i det närmaste betydelselöst. Det största snille, som världen kanske fött, är i de krigförande länderna "en man i ledet" och ingenting mer. Och alla de kultursträvanden, som lagt hand i hand, som förbrödrat och enat, de äro nu glömda, ödelagda!

Arbetare, som samlats inom socialismens international i kamp mot ett utslugande och utplundrande kapitalistvälde, nykterhetsmän, som betraktat varandra som bröder och varit förerade i en strävan för folkens etiska höjning — vad äro de nu? De äro barbarer, vilddjur, som törsta efter varandras blod.

Hela kulturen har brustit sönder som en spröd is och ur djupen rusar råhetens, brutalitetens, svarta syndaflod fram i dagen.

I dag rasar således krigets furie grymmare än någonsin förut och det nationella hatet slår som en vådelslåga mot skyn och människor, som äro och borde betrakta varandra som bröder, storma mot varandra med avraseri sammanbitna tänder och miljoner sårades och döendes ångestrop stiga från en bloddränkt jord. Det är en förbannelse i detta, en hemsk, förtvivlad, hjärtskärande förbannelse!

Och krigets vanvettsdans vidgas, växer, vinner förklarare, förespråkare och moralister, som rättfärdiga dess handlingar.

Man mördar vapenlösa kvinnor och män, man bränner ner millioner hem, man sticker ut ögonen på gubbar och barn, man våldför sig på kvinnorna — allt förklaras, blir rättfärdigat. Eller också avfärdas det med en axelryckning och ett småleende: Det är kriget, det kan inte hjälpas! Och den väldiga människohjorden föres till slakt och kan inte hindra det. Framom sig har den en blodtörstig fiende och bakom och vid sidan millioner vapen, som riktas mot den, som vägrar. Antingen mördas och bli mördad eller nekas att mördas och bli mördad av sina egna — se där den militära disciplinens makt och förklaringsgrund! Men kriget skapar ju hjältar, säga chauvinisterna. Ja, medvetandet att man blir lemlästad eller dödad huru man än bär sig åt och att ingen kommer undan förrän han är invalid eller död, den situationen skapar en kall och förtvivlad resignation, som erhåller en hjältes kors och gloria. Men en annan och kulturellt högre tid, som måste komma, skall skapa en annan och förnämare ära. Och det är mot en sådan tid, som vi nutidsmänniskor måste sträcka vår blick i brännande längtan. Vi leva i en tid av barbari, men vi måste sträva mot kulturens hägrande framtidsmål. Och lika visst som det, trots allt, gives en utveckling, måste människan en gång nå det fredens och samförståndets rike, om vilket siarna talat. Det är nog sant, att det är svårt att leva starkt och tro ideelt i en sådan tid som vår och pessimismen griper ofta med sin järnhand kring vårt hjärta. Men, än en gång, så visst som samarbete är en högre form av kultur än striden, lika visst kommer utvecklingen att bringa det därhän, att den allas kamp mot alla, som nu råder, ersättes med ett allas samarbete. Och detta mål är oss kanske närmare än vi ana.

II.

Medan krigets eldslågor färga himlen röd och ångestens grepp bränner i vårt bröst, kan det icke vara ur vägen att ärligt fråga sig själv och andra: "Vem bär skulden?" Och går man riktigt till rätta med sig själv, sin klass och sin tid, då lär man sig snart inse, att den fruktansvärda skuld, som kriget åsamkar, inte kan avlastas på något folk, någon samhällsklass. Vi äro alla skyldiga.

Arbetareklassen t. ex. bör inse, att det kanske inte är alldeles riktigt att, som ofta sker, vältra över hela ansvaret för årets hemska krigsbrand på det privatkapitalistiska systemet. Visserligen kan påvisas, att den rådande privatkapitalistiska regimen direkt har förorsakat den allas strid mot alla, som nu råder; men det är därför ingalunda självklart att de stora folkmassorna äro utan skuld. Snarare är det väl så, att ingen förnuftig männi-

ska kan två sina händer och säga: "Oskyldig är jag till detta blod, som utgjutes". Nej, skulden måste fördelas någorlunda jämnt, och den s. k. syndabocksuppfattningen bör undanrödjas. Det är mycket bekvämt visserligen att orda vitt och brett om den hänsynslösa privatkapitalismen, men frågan blir, om inte de stora folklagren själva genom bristande initiativkraft och otillräckligt självintresse uppehållit, ja, t. o. m. främjat det kapitalistiska systemet. Och en annan fråga blir, huruvida inte ett bristande kommun- och statsintresse ofta ligger till grund för den samhällsmakt, som privatkapitalisterna ha till sitt förfogande.

Vad beträffar det privatkapitalistiska systemet i dess helhet, så får inte förbises, att detta system härskar inom samhällsekonomin precis till den dag, då de stora massorna förstå att göra sin rätt gällande. Om de stora folklagren ägde den kunskap och det ekonomiska självintresse, som kräves för en omläggning av den ekonomiska ledningen, skulle det privatkapitalistiska systemets dödsdag vara kommen. Men det kräves tyvärr ännu ett kanske seckellångt upplysnings- och organisationsarbete, innan detta mål kan uppnås.

Och vad beträffar samhällsmakten, så är det på samma sätt. Visserligen har på detta område under sista tiden en stark uppräckning kommit till stånd, men det vore oriktigt att hävda, att här inte mycket mera borde och kunde göras. Ännu saknas bl. a. det gemensamhetsintresse och den samhälleliga insikt, som inte kan undvaras. Resultatet härav är, att inte ens den redan förefintliga kommunala och statliga maktställningen blir fullt utnyttjad. Sprängvis förekomma ju ofta utomordentliga utvidgningar av folkmakten vid val av representanter inom olika kommunala och statliga funktioner, men vid nästa valtillfälle kan en regress uppkomma, som inverkar menligt, ja ofta fullständigt förintande på det planerade reformarbetet. När de folkliga representanterna strax efter framlagda förbättrings- och omdanningsförslag genom ett nyval tvingas att lämna sina uppgifter, och detta till följd av bristande väljareintresse, då är det illa ställt med den allmänna vakenheten. Och huru ofta har det inte hänt, att händelserna format sig på ett så otillfredsställande sätt?

Överflytta vi tanken från det sist sagda till det pågående kriget, så inse vi snart, att de stora folkmassorna inte äro utan skuld. I ett sådant land som Tyskland har kampen från folkets sida mot preusseriet och junkerdömet faktiskt inte förts med tillräcklig kraft och målmedvetenhet.

Visserligen har det tyska partiet kunnat berömma sig av att ha omkring 5 millioner socialdemokratiska valmän, men, har man anledning fråga sig: har

ens tiondedelen av denna väljaremassa satt in hela sin kraft i striden mot privatkapitalismen och dess bundsförvanter? Svaret blir: nej. Den har inte gjort, vad som borde göras, som Vorwärts skrev i krigets början.

Och precis samma historia upprepar sig i alla länder. Bernard Shaw framhåller i sin mycket uppmärksammade skrift: "Sunt förnuft om kriget", att det enda förnuftiga vore, att folkmassorna gingo till kamp mot sina verkliga fiender, det privatkapitalistiska systemet och dess hantlangare. Egentligen ges det, framhåller han, endast två fanor: kapitalismens svarta och socialismens röda. Och om man närmare undersöker krigets orsaker, den privatkapitalistiska exploateringslusten och det nationalistiska självförgudandet, så nog är det säkert att dessa orsaker kunde undanrödjas, om folkmassorna endast gjorde sin vilja och sina krafter gällande. Det har omnämnts och inte minst kraftigt från kooperatörernas sida, att producentintresset, organiserat och lett av privatkapitalismen, är ofredsstiftande, men att konsumentintresset i motsats därtill är fredsstiftande, ja, har den egenskapen, att det sammanför människorna i samintressen. Socialismen, som vill organisera samhällsproduktionen i demokratisk anda, och kooperationen, som väsentligen avser att åstadkomma en demokratisk organisering av konsumentintresset; båda dessa strävanden äro till sitt innersta väsen av fredsstiftande natur. Och folket är inte utan skuld beträffande det verkningsområde och den utvecklingsgrad, vari dessa rörelser f. n. befinna sig. Om ett mera målmedvetet arbete inom socialdemokratien och kooperationen kommit till stånd, då hade med säkerhet det nuvarande blodbadet kunnat undvikas. Det är de stora folklagens, allas vår skuld, att dessa rörelser ännu inte vunnit en sådan styrka att de kunnat förhindra, att privatkapitalismen driver människorna in i krigets hemska inferno.

III.

Alla förnuftiga människor äro ense därom, att kriget framskapat ett barbari utan like och helt eller delvis spolierat den kultur, som folken tillkämpat sig under ett mångsekellångt utvecklings- och uppfostringsarbete. Om man undantar några hjärnmjuka "krigsentusiaster", så önskar den stora massan av människor fred och fredsgarantier. Allmänt säger man, att detta, kriget, aldrig mer får upprepas. Men om så skall bli fallet, vad bör då, frågar man sig, göras för att omöjliggöra ett återupprepande? Ja, det enda svaret blir: Samhället, det lilla folksamhället och världen, världssamhället, böra grundas på en stark socialistisk grundval. Hittills har den sociala rätten legat nere och våldet triumferat, men nu måste den

(Forts. sid. 8.)

Litteratur.

Flandrisk konst i fred och ofred. Bilder från Belgien av Ivar Callmander. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Detta är en bok som måste finnas åtminstone i varje bibliotek. Den ger nämligen ett mycket levande intryck av den konst som är en av världens bästa och på samma gång så ohyggligt aktuell emedan den håller på att förstöras. Den är skriven med sakkunskap av en arkitekt som har gjort resor i Belgien och där lärt sig sätta ett oerhört värde icke blott på dess arkitektur, utan även på dess målerisamlingar. Boken är också i den meningen aktuell att emellan konstskildringarna gör författaren åtskilliga vemodiga reflexioner över hur det ser ut i Belgien nu. Man får icke blott ett hopande av kunskap, utan man möter också en människa.

Priset, 4 kr., är mycket billigt, då arbetet är synnerligen rikt illustrerat.

»När jag lämnade Antwerpen efter det tyskarna besatt staden var jag så mycket för Belgien, som om jag varit född under den röd-svart-gula flaggan. Jag hade sett ett land, ett av de älskligaste och mest fredliga i Europa, översvämmat av en hjärtlös och brutal armé; jag hade sett dess städer och köpingar svärtade av eld och stympade av granater; jag hade sett dess kyrkor och historiska relikier förstörda, dess landsvägar packade med jagade hemlösa flyktingar; dess bördiga åkerfält beströdda med lik av vad som en gång varit nationens mannakraft. Det, som en gång varit en Herrans lustgård hade jag sett förvandlat till ett öde land, och dess folk, som jag, liksom den övriga världen, alltid trott vara nöjesälskande, indifferent och lättbanterligt, — hade jag sett, säger jag, väckt, förtröstansfullt, utan fruktan och kämpande, kämpande, kämpande. Förundrar det er att de fångat mitt sinne, att de vunnit min beundran? Jag är för Belgien, det medger jag öppet. Jag skulle skämmas att vara någon ting annat.»

Man vet i denna bok icke vilket som är mest intressant, det intryck som man får av honom själv såsom krigskorre-

Femtusen kvinnor väntande på bröd vid Hôtel de Ville i Malines.

Kriget i Flandern av E. Alexander Powell. Tidens förlag. Häft. 3 kr.

Författaren är en amerikansk krigskorrespondent, som verkligen varit med kanske de märkvärdigaste månader världshistorien känner eller augusti, september och oktober 1914. Ingen äventyrsbok kan vara mer spännande skriven än denna och knappast något arbete ger mera levande skildring om vad kriget är, utan att därför behöva låta läsaren få frossa i skräckscener. Powell har fått se kolossalt mycket helt enkelt, emedan han tillåtits att få besöka det tyska lägret under dess marsch genom Belgien, på samma gång han levde med belgierna och var med om Antwerpens belägring. En oerhörd smidighet och sinnesnärvaro har han därvid måst utveckla. Det gjordes åtskilligt från tyskarnas sida för att få denne oförskräckte krigskorrespondent att se med deras ögon, men han hörde oförbätterligt till dessa, Gud ske lov, som måste känna i denna världen med det som förtrampas, ej med det som segrar. Han gör därför också i sitt företal följande be-

spontent, av det oerhörda drama som var Antwerpens belägring, av striderna omkring och i Malines, av Aerschots och Louvains ruiner, eller det åskådliga sätt på vilket massverkan av de tyska truperna är skildrad.

Boken är mycket förtjänstfullt översatt av Henrik von Kræmer och försedd med ett företal av översättaren, som på ett utmärkt sätt i kort sammandrag uttrycker vad vi känna som äro emot Tysklands krigföring.

Colette Baudoche av Maurice Barrès. Alb. Bonniers förlag. Pris 3 kr.

Till de båda föregående förtjänar även denna bok att tillhöra edert bibliotek. Och ni skall då hava fått en synnerligen god litterär trio om västeuropeiska förhållanden. Även denna bok har fått en utmärkt översättning, nämligen av Marika Stjernstedt, som i företalet talar om vem Barrès är och vilket inflytande han nu har på franskt liv. Berättelsen försiggår i Metz, detta Metz som före 70—71 års krig var franskt, och sedan varit tyskt. Det är en bok om loth-

ringarna, om deras kärlek till det franska, och hur de nu med smärta se sig och allt sitt i minoritet, emedan tyskarna erövrat Metz icke blott med vapen utan sedan med en ständig energisk tysk emigration.

Bland den lothringiska befolkningen lever dock ännu intensivt den franska andan. Och vad som är särskilt intressant i denna bok det är hur de gamla lothringarna och med dem författaren och varje riktig fransman ser på skillnaden mellan franskt och tyskt.

Det är en ung lothringiskas historia, hur hon är nära att gifta sig med en tysk, emedan han är en sympatisk tysk, men hur hon till sist dock icke kan det.

Översättarinnan säger så riktigt om Barrès lothringiska skildring:

»Utan våld eller hat mot fienden, landets, folkstammens och minnenas fiende, samt vilig att skipa rättvisa, visar han oss likväl framför allt den strålande skönheten i kärleken till det dyrbaraste egna, så som han fattar det, i värden av dess växt, och i offret av den lilla individuella lyckan för dess skull, för de förblivande värdenas skull.»

Antwerpens sista motstånd. Belgare sändas skyndsamt mot fronten.

Vad skall du svara?

Strömmar av tårar nu flöda
ned över vissnad kind.
Modershjärtan nu blöda
för sorgens isande vind.

En gråhårig fader skall fara
med sorg uti graven ned,
se'n sönerna alla ha stupat
på slagfältets bloddränkta hed.

Lindebarnet, som sträcker
sin arm i sömnen och ler,
vet ej, att dess älskande fader
i främmande land bäddas ner.

Gud som haver barnen kär...
av *Vera von Kræmer*. Albert Bonniers
förlag. Pris kr. 2: 50.

Detta är om ett helt annat ämne. Det är en bikt om ett barn. Kanske Ni icke känner igen er själv i den bikten och därför icke tycker om den, men den är värdefull i alla fall, även om det icke just är Ni eller jag som barn. Det finnes olika sorts barnsjälar och här få vi se in i en av dem, det är det som är så viktigt, ej minst för uppfostraren. Dessutom är boken full av humor och ytterst läsvärd såsom tidsbild. Tänk bara på vilka föräldrar Vera von Kræmer haft och vilken skola hon gick i och Ni måste förstå att tidsbilden är nog så intressant. Dessutom är bikten gjord med självkritik — en mycket ovanlig företeelse.

Man har klandrat titeln såsom omotiverad; det kan jag icke förstå, jag har fattat det som om även i den låg en satir. Det är minsann mera sällan Gud hjälper barnen, de få allt hjälpa sig själva. *A. L.*

Ett besök av en tysk kvinnlig partikamrat.

Berta Selinger är hennes namn. Hon är ung. Hon är kommen hit till Sverige för att studera men också för att sköta sin hälsa. Hon ser bräcklig ut. Och det blir väl icke lätt att återfå krafter när man har så mycket sorger i hemlandet. Man tycker det är något frågande över henne, en outtalad fråga: hur kan ni ha det i ett land, där ni icke ha krig? och en öppen fråga: »Tror ni icke att ni komma med i kriget?» Nej, det tro vi icke, svarade jag, och jag tillade energiskt: »Vi vilja icke, vi vilja icke gå med någon, vi vilja icke gå med Tyskland, det säger jag Eder uppriktigt, men vi måste naturligtvis, såsom vi också göra, vara vakna i kampen mot de strömningar här hos oss som vilja draga oss med. Och många av oss ogilla att endast en sådan ringa minoritet av tyska socialdemokraterna tagit avstånd från beviljandet av krigsbudgeten». Hon såg tvekande på mig, men så kom det till sist att hon tillhörde dem i Tyskland som också ogillade detta. Menige man kunde ju göra så litet, även den socialdemokratiska ledningen höll igen. Men hon lät mig förstå att ute bland lederna ansåg man det för litet med 10 à 12 protesterande emot 111 inom riksdagsgruppen. Det fanns ju också de partikamrater som liksom syntes ha givit sig med hull och hår åt militarismen, såsom t. ex. den soc.-dem. tidningen *Hamburger Echo*.

»Hur ha Ni det därute?» försökte jag sedan få fram som en fråga. Hon grät. »Det värsta är kanske alla de stympade unga männen. Att hava förlorat en arm eller ett ben, det är ju förfärligt, men att se, som jag gjorde nyss före min hitkomst, en yngling som såg ut nästan såsom ett barn, ett blekt ansikte med barnaögon, som satt på en kropp, berövad båda armarne. Det var — — —.»

»Vi som stå på ententemakternas sida, vi som så bestämt ogilla brytandet av Belgiens neutralitet, tänka ju ständigt också på Edra lidanden. Men Ni måste förstå att för dem tillkommer förödmjukelsen att fienden ockuperat deras land. Och nu vill man också tvinga belgiska arbetare att arbeta för tyska armén», sade jag. »Men tyskarna underhålla ju också belgierna», invände hon. »Det är icke sant», var mitt svar, och jag berättade om mitt besök i Bryssel.

Då förstod hon att även på denna punkt hade militärdiktaturen hållit det tyska folket i okunnighet.

Anna Lindhagen.

När våren nu åter kommer
till jorden med blad och blom,
kan ungmön ej mera hoppas.
— Den älskades plats är tom.

O människa, människa, varför
härjar du grannens land!
Helt säkert du vunne mera
i ro på din egen strand.

O, skyldige, vad skall du svara
när sist för Guds domstol du står.
Det finns inga berg eller högar,
som synden då skyla förmår.

Augusta L—n.

Den 27 juni.

Kvinnornas fredssöndag blev dock till sist, trots allt, en imponerande uppslutning kring kravet om fredens återställande i Europa. 91,356 kvinnor var den slutliga siffran mötesdeltagare och instämmanden, då resolutionen överlämnades till utrikesministern.

Många och stora förhoppningar voro knutna till fredssöndagen. Vi hade ju rätt att vänta ett gott resultat, då väl »vad bäst vi tänkt» fört oss samman till detta arbete. Villigt skall erkännas att vi mötte många tvivlande och ofta har upprepats: »Vad tro sig kvinnorna egentligen kunna utträtta?» Till detta har svarats och kan endast svaras: Kvinnorna ha gjort sin plikt, mot sig själva, mot sitt land och mot de stridande folken. Kvinnorna ha uttalat sin eniga, bestämda anslutning till regeringens neutralitetspolitik, vid vilken mening de stå lika fast — som regeringen själv.

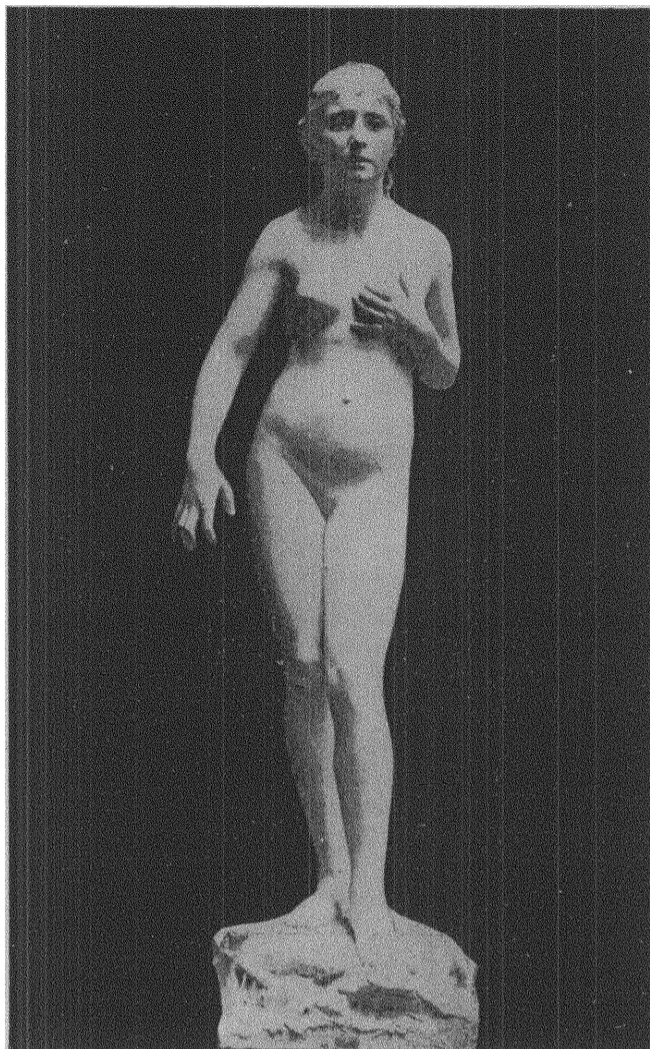
Den icke minst stora betydelsen av kvinnornas fredsdemonstration är måhända den, att tusentals kvinnor, ljumma och likgiltiga eller motståndare, tvingats att tänka en smula skarpare än vanligt, tvingats att tänka på vilket ansvar ändock i dessa dagar vilar på varje människa och huru en stort mål kan ena.

I stort sett ha kvinnorna med en sällspord enighet och varmt intresse arbetat för dessa möten. En och annan meningsskiljaktighet angående sättet för mötenas anordnande lät i allmänhet för sakens skull ordna sig.

Arbetarkvinnornas intresserade arbete i detta fall var givet — när skulle vi arbeta om ej för fred? Här tycks oss passa in »Rösträtt för Kvinnor» bekanta devis: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss!

Största antalet mötesdeltagare kunde rapporteras från Göteborg med omkring 9,000. I Stockholm var spänningen särdeles stor inför mötesdagen — 5 stora möten voro utlysta förutom ett stort antal i omgivningarna, — skulle vi lyckas eller ej, det gällde ju ett stort mål — men det gällde ju även kvinnornas ära på ett alldeles särskilt sätt, hade vi räknat förgäves på kvinnornas intresse? Men nej, långt över förväntan stor tillslutning till alla möten såväl inom- som utomhus och Centralkommittén vågade med tillförsikt emotse rapporterna från hela landet.

Om slutligen kvinnorna någonsin kunde anse sig ha lön för möda så var det vid överlämnandet å de 91,000 kvinnornas vägnar av resolutionen till utrikesministern. Många ord yttrade ministern icke, man liksom förnimmer inför honom huru orden vägas men vad som sades var nog att ingiva förvissning om, att den väg regeringen beträtt kommer att fullföljas. Visserligen ha en del »aktivistiska» tidningsorgan tillåtit sig betvivla de uppvaktande kvinnornas formuleringskonst då de delgivit pressen utrikesministerns svar och kan

PER HASSELBERG: Vågens tjusning.

Det kostar...

På en träsoffa bland smutsiga paltor i ett nedrökt kök ligger en gosse, blek, mager och eländig. Han plågas mycket av huvudvärk och måste vara hemma från skolan därför att han emellanåt får anfall. »Han skulle på sjukhus», säger hans förgrämda och utpinade mor, »men det kostar...»

En liten parvel på sex år, för liten för sin ålder, på grund av att syskonen varit för många för faderns inkomster, alltså maten för knapp och oftast olämplig. Hans lilla mage känns hård och stor. »Skolläkaren säger han har tuberkler i magen och borde opereras», upplyser modern, »men — det kostar...»

En annan liten gosse med ett vackert ansikte och vakna, kloka ögon. Hans rygg skjuter ut, huvudet sjunker ned

DET DRÖMDA LANDET.

»Vill du mig följa och skåda det land, där vårt hus vi skall bygga — där vi skall bo tills vår kärleks låga förbrunnit och stilla ned vi stiger i Karons båt för att föras av honom hän över skummande Styx till skuggornas rike och dödens?» Så min käresta talade. »Ja», jag svarade henne, räckande handen, »kom, lät oss gå, jag brinner av längtan!» Hand i hand vi vändrade så under mumlande furor rörda sakta av doftande vind, tills plötsligt emot oss havets brusande ljud, och varligt vi steg över stranden. »Ser du landet därborta i fjärran med ångar och slätter blommande rikt och doftande luft och fagert att skåda? Där skall vi bygga vårt hus, och där skall vi timra vår lyckas hydda, som stormar aldrig skall nå och vådren ej rubba!» »Ja», jag nickade tyst, »men långt är det dit och kanhända aldrig det landet vi når och aldrig den kusten beträder...»

— — —
År har gått och dagar har svunnit och nätter förrunnit. Sagornas lockande land vi anat ur töcken och skyar. Sida vid sida vi vandrar ännu och längtande händer sträcker mot grönskande strand, som bleknar och höljes av dimmor.

Ove Ekelund.

denna tro vara till tröst på något håll så gärna det, men kvinnorna skulle ha haft mindre anledning att känna sig tillfreds om i utrikesministerns svar funnits något, som givit anledning till någon som helst »formuleringskonst» vid dess återgivande.

Att kvinnornas fredsoption omfattats med sympati även utom kvinnornas egen krets visades av Sverges Storloge av I. O. G. T. — representerande omkring 200,000 svenska medborgare — som vid sitt nyligen i Umeå avhållna

årsmöte avsände ett telegram till regeringen med instämmande i resolutionen. Så är då vår fredssöndag nu ett minne blott, men ett stolt minne. Men vi få därmed icke tro att vi fyllt vårt värv, det återstår oss ännu att i allt vidare kretsar överallt och ständigt föra ut den tro på freden, som vi äga. Längre skall åtminstone undertecknad minnas några ord av utrikesministern, som brände sig in i mitt minne: Vi alla, som vilja arbeta för freden, måste hålla ihop.

A. O.

mellan axlarna och hela gestalten verkar »satt». Man ser redan konturerna till »puckelrygg». Den 14-åriga systemen, som får vara mamma för alla sju syskonen sedan modern gått från dem då hon gav livet åt den yngsta, omtalar, att brodern haft en släng av barnförlamning då han var 2—3 år. Sedan dess hade ryggraden krympt ihop i stället för att skjuta i höjden. — Nu var gossen sju år. — »Men doktorn har sagt, att om vi kunde skaffa ett bandage åt honom så skulle ryggen växa rak. Pappa säger han skall försöka, men — det kostar...»

Det unga ansiktet får ett så bekymrat utseende att jag inte kan låta bli att tänka: Arma lilla mor.

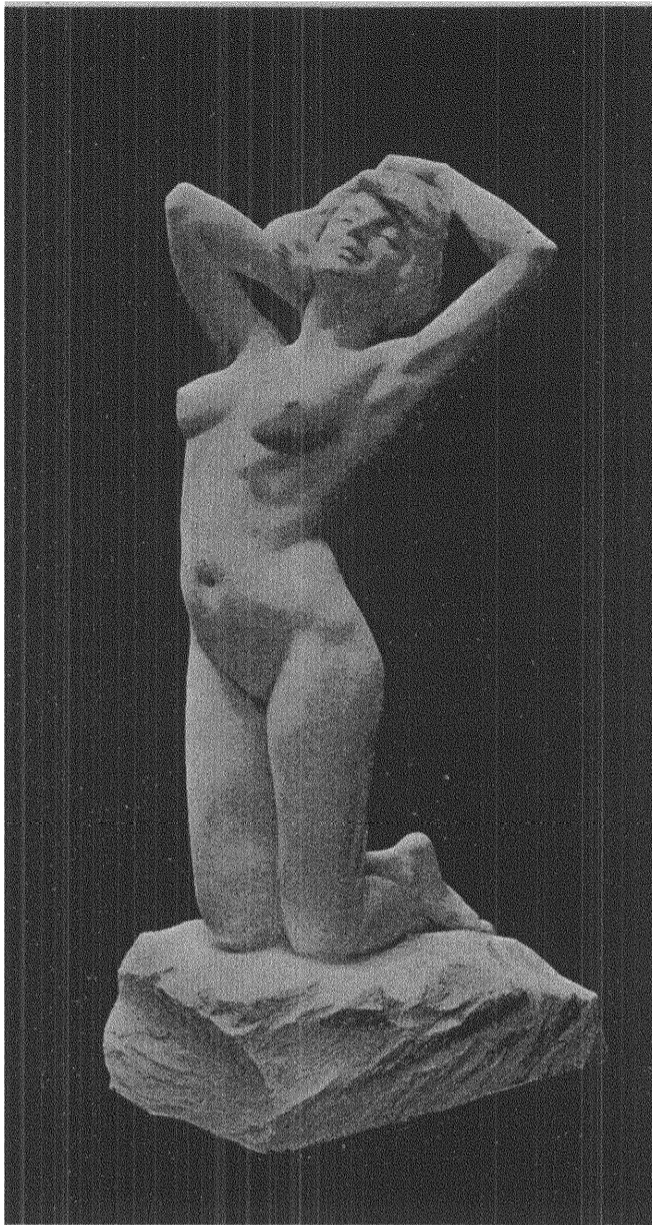
Exemplen skulle kunna fortsättas i det oändliga.

Nu tänker kanske någon: det finns ju fri skolläkare, det finns fattigvård, som har skyldighet att träda emellan i ömmande fall. Ja, det finns. Men erfarenheten visar oss att dessa och dylika institutioner ofta arbeta ganska lamt

och resultaten av deras ingripande äro sorgligt otillfredsställande — om därför, att det som behöver avhjälpas är så överväldigande mycket, är svårt att åtgöra. Att något brister i fråga om tillvaratagandet av det på samhällsbotten spirande människomaterialet är visst. Och man frågar sig om verkligen alltid de fattigas barn varit så kläna, skrofulösa, som de nu äro. I så fall måste man förbluffas över, att släktet i närvarande stund inte är ännu sämre än det är.

Vi veta ju att de som få lida värst i denna av vansinnet regerade tid äro just barnen. Och det inte blott i de länder där krigets hålögda spöke drar fram, utan även i vårt Sverge. Ty där matransonerna förut voro vid minimigränsen, där ha de än mera krympt ihop, och där förut slantarna räckte dåligt till för att barnen skulle få vad dem tillkomme i övriga avseenden, där räcka de numera inte alls. Resultatet måste bli därefter.

I dessa dagar fyllas allt vad skollovskolonier, skrofuloshem och dylikt heter med magra, blodfattiga stackare, som under några korta veckor skola få äta sig mätta av ordentlig mat och fylla

ALICE NORDIN: "Hymn till naturen."

sina lungor med frisk luft. Men ack! det är som en droppe i havet. Det stora flertalet av dem som skulle behöva komma ut få stanna i städernas kvalm och hemmens brist.

— Förnuft och känsla äro överens om att något måste göras på det att barnen — framtiden — inte må förgås. Dock, det är inte lätt att visa väg under nuvarande befängda samhällsordning, då orätten sitter i högsätet och rättvisan trampas under fötterna. Först då det arbetande folket tagit bestämmanderätten i egna händer, först då skola deras barn slippa lida brist på det nödvändigaste, först då skola de fattiga mödrarna slippa att, då något *måste* göras för deras älsklingar, med döden i hjärtat alltid behöva tänka: »det kostar...»

No Name.

Socialismen är snart den enda politiska åskådningen, värdig ärliga själar, oförvillad av fraser och jesuitism, det enda partiet för *människor*.

Anna Lenah Elgström.

Kulturens ödestimma.

Världskriget har hos mången skapat den dystra övertygelsen att hela vår moderna kultur nu sett sina bästa dagar och närmar sig undergången. Detta torde vara en alltför pessimistisk uppfattning. Med större säkerhet kan sägas, att kriget bragt i dagen en sanning, som visserligen förut varit känd av de klartänkta, men som nu framstår med ohygglig skärpa: att vår lovprisade civilisation är en koloss, uppmurad på tvenne bräckliga lerfötter. Dessa heta den kapitalistiska samhällshushållningen och det privatlivet behärskande penningförvärvet.

Mitt ur världskrigets fador ljuda emellertid toner, som tyda på att mänskligheten dag för dag kommer allt närmare den skiljoväg, där valet måste träffas mellan att behålla den nuvarande ordningen och att söka sig fram till en rationellare samhällsekonomi och ett humanare kulturideal.

När efter krigets slut domsrätt skall hållas, blir det främst den moderna penningkulturen, som kommer att sitta på de anklagades bänk. Det är den som framkallat kriget. Det är den som även i fredstid förbittrar människolivet genom att av teknikens alla framsteg endast skapa hejdlöst jäktande, själlös lyx och hopplös fattigdom. Har den vita rasen kvar någon livskraft efter den stora prövnings-tid, så äger den intet större livsintresse än att ersätta privatkapitalismen och det ekonomiska konkurrens-systemet med en rationell organisering av samhällsekonomin. En början härtill har själva kriget framkallat, i det ett flertal stater nödgats "socialisera" en stor del av den ekonomiska verksamhet, som man eljest hållit noga innesluten i den enskilda företagsamhetens helgedom.

På de nutida staternas förmåga att efter nya grundsatser organisera sitt ekonomiska liv beror i själva verket till rätt stor del även den andliga kulturens framtid. Ty aldrig har i tillvaron en mera kulturfiertlig makt uppträtt än den nutida penningjagande kapitalismen. Den har förlagt tyngdpunkten av människans liv till det ekonomiska området, låtit maskintekniken förvandla människan själv till en andelös maskin, den har gjort frågan "vad skola vi äta och dricka och kläda oss med" till livets stora huvudproblem för flertalet individer.

När kulturen befriats från det nutida penningjäktets pressande tryck, då först kan mänskligheten drömma om att gå en ny kulturell guldålder till mötes. Kunna världskrigets erfarenheter påskynda den ekonomiska utveckling som måste sluta med privatkapitalismens fall, så har ur nödens och förtvivlans natt en signande ledstjärna tindrat upp.

Jalmar Furuskog.
(Unga Tankar.)

Forts. fr. sid. 4.

socialietiska uppfattningen bli bestämmande. Problemet: "makt eller rätt?", som ofta upptagits till diskussion under den sista tiden, måste lösas på ett sådant sätt, att "rätten" verkligen kommer att sättas i högsätet. Det är egentligen egendomligt, huru en problemställning sådan som den nyss angivna kunnat uppkomma. Och inte minst märkvärdigt är det, att det inom ett folk som vårt, som är i så stort behov av den internationella rätten, funnits män med stadgat vetenskapligt rykte, vilka på allvar hävdade, att "har jag bara makt, har jag rätt". Med den chauvinistiske tysken Bernhardt i bakfickan ha dessa "vetenskapsmän" försökt att bevisa de av dem omhuldade våldsteoriernas riktighet. Ja, det har t. o. m. gått så långt, att en av dessa s. k. vetenskapsmän försökt att med tillämpandet av selektionslagen (lagen om det naturliga urvalet) på nationerna förvandla kriget till en utgallrings- och reningsprocess, som folken måste genomgå för att med så mycket större rätt vinna en plats i solen.

Att denna åskådning verkligen vunnit förespråkare är märkvärdigt, men ännu märkvärdigare är, att en allbekant svensk professor gjort sig till förkämpe för denna "reningsprocess". Det ofrånkomliga, djupa oförnuftet måste karaktärisera en man, som, tillhörande en liten nation som vår, på fullt allvar gör gällande, att om t. ex. Ryssland vräkte sina millionhävar över vårt land och hela vår manliga ungdom och manliga medelålder offerades på krigets altare, så vore detta rätt, eftersom vi voro svagare och lagen om det naturliga urvalet, tillämpad på nationerna, bestämmer att den svagare måste gå under. Egentligen, det måste framhållas, är det illa ställt med distinktionsförmågan även bland ett lands professionella utövare av vetenskaperna, när en biologisk lag, som med många inskränkningar gäller beträffande livsföreteelserna under ungefär likartade klimatologiska och fysiologiska förutsättningar, upphöjes till rättesnöre och försvar för en stor nations rätt att underkuva en svagare. Professor Hans Larsson i Lund har också i en förträfflig artikel, riktad mot den tyske chauvinisten och svenske forskningsresanden Sven Hedin, med en för honom ovanlig skärpa gått till rätta med denna uppfattning. Innan ännu professor Kjellén med sina artiklar i Nya Dagl. Allehanda slagit på trumman för unghögerns nyupptäckta selektionslag hade d:r Sven Hedin i sitt Varningsord och något senare i en intervju sagt, att Rysslands framträngande till havet över Skandinavien var Rysslands nationella uppgift. Ja, i en svarsartikel mot prof. Hans Larsson framhöll d:r Hedin ytterligare, att det var "Rysslands mål och oavvisliga behov här uppe i norden att framtränga till Atlanten". Då frågar prof. Hans

Larsson: "Vad menar han (Hedin) då med att det är "oavvisligt"? Eller att det är "berättigat", som han också flerfaldiga gånger säger?" Och prof. Hans Larsson fortsätter: "Man är van vid satsen "allt förstå är att allt förlåta", men Hedin förstår ända därhän, att han gillar och blir entusiastmerad för den sköna drömmen om vägen till Atlanten. Eller om han nu nödvändigt vill uttrycka sig så, att han icke skulle ha gått in på det moraliska bedömandet, så är det just felet. Han har ingen rätt att glömma den synpunkten."

Det är just rätten, som krigsentusiasterna i olika länder i likhet med d:r Sven Hedin förbise, och därför blir den lära de förkunna en makt- och våldslära. Har du makt, har du rätt — se där den enkla måttstock, som enligt deras åsikt reglerar och bör reglera nationernas gemensamma tillvaro. Ödeläggandet av det neutrala Belgien, sänkandet av neutrala länders handelsflottor, övergreppen mot post- och telegrafförbindelserna mellan neutrala stater, brott, som gått ut över neutrala medborgares liv och egendom — allt detta måste vara rätt, eftersom det göres av dem som ha makt. Nej, det är inte rätt, det är och skall i alla tider nämnas som ett brott. Och det måste sägas ifrån, att Tyskland inte har större rätt att torpedera vår handelsflotta än vi att torpedera deras. Hade vi bara tillräckligt stor flotta, vad vore enligt våldsteorien naturligare än att ett sänkt svenskt handelsfartyg genast kvitterades med ett tyskt? Men huru djupt i barbari ligga inte de internationella förhållandena, när kanonerna tala och människornas inre känsla för rätt och orätt förstummats! Vilket kaos för inte den av krigsentusiasterna predikade maktläran med sig i spåren! Varje förnuftig människa borde, det inser man snart, med alla krafter sträva för att kriget utrotas. Nationernas stridigheter måste lösas på annat sätt än genom kriget. Kanske skall också den insikten som en fågel Fenix stiga ur Europas bloddränkta och förbrända jord. Om detta förfärliga krig ännu fortsätter ett år till, oerhörda offer av blod och egendom förbrännas på dess altare och resultatet blir "ingen förändring", "allt som förr", då, synes det, måste ur denna kolsvarta vanvettsnatt ändå till slut förnuftets morgonstjärna slutligen stråla fram. Och då, får man hoppas, skall rätten vinna gehör och människorna komma in i en kultur, som omöjliggör ett återfall till denna tidsperiods våldsorgier. Ett internationellt förhållande, som icke uppbäres och värnas av till tänderna väpnade rövarhorder, utan upprätthålles av laglydiga världsmedborgare, som hävda att allas rätt är högsta rätt — se där en värld, som kanske inte alltid blir en Utopia. Från barbari måste människorna arbeta sig fram till kultur. Gustav Åström.

En hårlock.

Framför mig på bordet ligger en hjärtformig medaljong av tjockt glas, inneslutande en kolsvart hårlock, inmängd med ett och annat silvervitt strå.

En död mans hår.

Det var en överenskommelse oss emellan i livstiden, att den som först gick bort skulle komma tillbaka, och den, som blev kvar skulle klippa en lock av den dödes hår.

Hur många, många gånger vi talade om den saken. Ibland tanklöst, som man ju ofta brukar, ibland åter helt allvarsamt, och då alltid slutande med tårar från min sida, när jag tänkte mig, med en rysning, att den dagen ju kanske skulle kunna komma, då jag stod ensam.

Nu har det förfärliga skett, han har gått, för att aldrig återvända och jag står där ensam.

Nu, många månader efter, är jag glad, att jag ej glömde vår överenskommelse.

Samma dag han var död, gick jag för att uppfylla mitt löfte.

Jag tog en av de ostyriga lockar, som så gärna i hans livstid smugit sig ner i pannan och mot vilka jag många gånger tryckt mina läppar.

Ack, hans vackra härliga hår, det endarent personliga jag har kvar.

Hälften av denna avklippta lock ligger som sagt i medaljongen, som jag ständigt kan bära om min hals. Den andra hälften, tillsammans med en lock av mitt eget hår, ligger i ett litet etui, på vitt siden med ett mörkrött band över.

När jag i min stilla ensamhet betraktar dessa lockar i etuiet, vilken oändlig massa av minnen och hågkomster strömma ej då in över mig. Det är ungefär som: »Minns du, kommer du ihåg», som ju alltid två vänner, som ej på länge träffats, bruka säga.

Bara de ta lilla etui, där de ligga, har sin egen lilla historia.

Vi hade varit gifta i ungefär två år, då min man en dag kom hem med ett litet paket, frågande om jag tyckte om sötsaker; det var nämligen min födelsedag.

Med ett något snävt »tack» tog jag emot kartongen, troende det vara någon kanderad frukt eller annat »sött». På hans fråga om jag ej ville öppna den och se efter vad det var, svarade jag, att vi ju efter middagen kunde smaka det som efterrätt.

När vi ätit och flickan dukat av skulle jag då se på »saken», men ack hur snopen och hur innerligen glad blev jag ej, då asken befanns innehålla det förut omtalade lilla etuiet med ett det allra som sötaste lilla guldur, jag tror till och med jag grät av glädje.

Ja, på den tiden bodde vi uppe i höga nordn, där vår äldste gosse först såg dagens ljus och där många ohållbara planer för framtiden gjordes upp.

Slutet på alla planer blev alltid en liten stuga på landet med en liten trädgårdstappa, höns, bin och en ko.

Där skulle vi bo på gamla dagar, och där skulle våra barn komma och hälsa på oss.

Ack, jag kan ännu så väl se, då jag dagen före hans död satt vid hans bädd, jag visste det ej fanns hopp, men hade ej mod säga det.

Drömmar — strömmar...

Vad solen gassade denna underbart vackra sommardag... Kyrkklockornas klang bredde dallrande ut sig i stora vågor, bröt sig mot värmeböljorna och tonade så bort.

Det var nog begravning — det är underligt att någon måste dö, då hela naturen sjuder av liv, allting ler och sprudlar av livslust.

Fru Axell låg i gräset och tänkte riktigt njuta av denna välsignade dag. Barnen hade fått följa sin pappa på en promenad, så nu skulle hon väl få vila i fred och känna att det fanns något annat i livet än arbete och ansvar. Det är minnsann inte så ofta en husmor får släppa sig lös och endast tänka på sig själv.

Gud så härligt livet var!

Hon sträckte armarna mot skyn och rullade om i gräset ett tag för att riktigt känna hur skönt det var att ha ro en stund. Det var skuggigt och svalt här uppe på kullen under björken.

Nedanför låg den vackra parken, och över välyde sig himlens blåa kupol.

— Usch, vad du skrämde mig, pojke!

Fru Lindéns lilla gosse kom trillande rätt genom busken bakom vilken fru Axell låg.

— Tant!

Fru Axell fortsatte att genom björkens grenar beundra den vackra blå himlen.

— Tant! Då jag blir stor ska jag få en bössa och s'uta 'ysen.

Fru Axell satte sig hastigt upp.

— Men pojke då! Huru kan du säga så?

— Jo, då ha mamma sagt!

Stackars barn! tänkte hon.

Mor? Visste hon, att hennes meningslösa pladder en gång kanske kunde bli verklighet? Ödet replikerar ofta grymt. Fru Axell låg och tänkte på detta och annat oförstånd. Hon kom att erinra sig huru fru Lindén under mobiliseringstiden kommit och sagt en morgon:

— Ja, min man är så förtjust i att skjuta så. Han drömmer om nätterna att det är krig, och med så'n förtjusning så. — Och då han vaknar och ser att det inte är sant, så blir han så ledsen. Hade jag en revolver skulle jag också lära mej...

Vad var det? Så det dånade, jorden skakade, det fräste och ven. Därborta på ett ställe, antagligen en gård, brann det. Himlen var blodröd.

Varför denna fasa, detta nå g o t, som tog som ett järngrepp kring hjärtat? Det var samma känsla, som, då man var liten, man kände skräck för spöken.

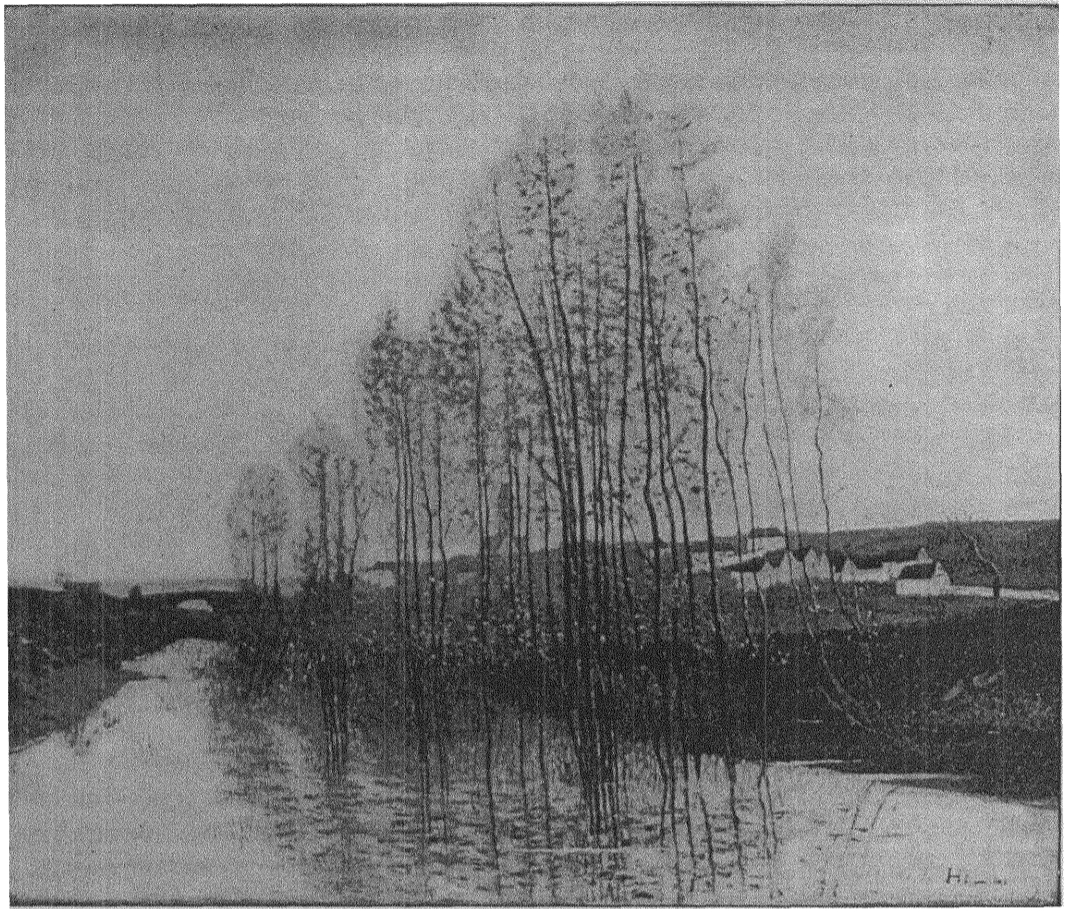
När han då själv gav allt förlorat, visste jag ej annat att säga än: »Käre, hur tror du då det går med vår lilla stuga?» Då log han så innerligen gott och sade: »Ack ja, mamma lilla, vår stuga».

Och nu är allt slut, det förekräckliga, som man aldrig vill tro på. Alla våra planer alla våra förhoppningar, allt.

Men alltid då jag betraktar den lilla mörka locken känns det som vore vi ändå varandra nära, och jag tänker: det är ändå en liten, liten del kvar hos mig.

Det känns många gånger som en stor tröst i ensamheten.

A. F. r.

C. F. HILL: Franskt landskap. Oljemålning.

Hör! Vem jämrar sig?
Vem ropar på hjälp? Det är ohyggligt!
Var är jag?

Detta — nej!

Krig! — Hu, så jag skakar, det är inte kolden, men det är så mycken veklagan och ångest i luften.

Jag måste fram, nej inte denna vägen, någon annan, men vilken?

Överallt är det lik, vart jag vänder blicken blod, vapen, lemlästade människor och djur.

Nu är världens undergång.

Se där ett hus! En flagga med rött kors!

— Jo, visst ska jag hjälpa er. Ni behöver mycken hjälp, säger ni, det förstår jag så väl.

— Ska ni plocka upp alla liken därute, och förbinda alla sårade, som jag trampade på? Då, o gud, behövs alla världens kvinnor och läkare. Hur kunna samla dem? — Ni ler! Ska vi inte hjälpa alla? — Går inte? — Ack! Huru kunna fatta detta.

— — — Ska jag vaka här vid dessa båda sängar? Men varför ska jag vaka över en ryss och en svensk — underligt! — Ödet, säger ni? — — —

— Vad nu då? Syster!

Ryssen, en helt ung, vacker man, hade börjat yra — — —

Så underligt, att jag kan förstå hans språk!

— Heliga Guds moder! — Mor! mor! Är du där? Är du nöjd nu?

— — — Låt madonnan välsigna mej, mor! — Du, jag är en hjälte — en segrare! Kyss mej — ha, ha! — Mor, det är inte sant! Jag vill inte mörda! — Jag vill hem till dej och Nadeschda. Du lilla! Ska vi ha bröllop då jag kommer hem? Fråga mor, hon vet det! Hon är stolt över mej; ända sen jag var en liten en, har hon varit stolt över detta som jag nu gjort — — — kom och smek mej, och en kyss! — — Nej, nej!

— Hu, du är blodig, det är blod överallt, hjälp, hjälp, jag drunknar i blod — —!

— Jag vill inte — — förbannelse!

— — —

Nu måste jag hjälpa min andra patient. Han ser så upprörd ut.

— Hur är det, är det något ni vill säga?

— Ack, syster! Jag har så mycket att säga. Men jag har inte feber och då förräder man inte vad man tänker och känner.

Men mor vill jag tala med. Jag dör snart.

Mor kommer, jag vet det. Hon är här nu — syster, se efter om hon inte kommer nu!

Så kom, du älskade moder!

Gråt ej! — Du ska vara stor och stark —

— Det är många kvinnor som gråta nu. Du ska gråta sedan, då jag är död — borta.

Vet du, hur jag känt det här, medan jag legat och känt smärtorna sarga och skära i mitt inre? Nu ska du förlåta mej, om jag säger något som låter som en förebräelse — — — Jag är snart död, är tvungen säga det först.

Jag ville inte döda — — jag ville leva glad och lycklig, men det satt alltid något på lur i mitt inre. — Männen äro till för att dö för fosterlandet, du ska öva dej så du kan — ifall. — —

Minns du, vad du svarade mej en gång då jag som liten pys frågade dej vad far skulle med bössan? — Att skjuta med! — Du ska också få en bössa då du blir stor att skjuta ryssen med. — — Varför sa du det?

Det var ett frö du sådde — det växte, spirade upp till en planta, och nu har den blommat — vilken blomning!

Ja, jag tror jag yrar, men ser du man tänker så mycket då man ligger och ser så mycket elände, hör så mycken förbannelse — — —

Sätt dej här på sängen — så! Nu ska du sitta så. — Doktorn sa, att det skulle

vara slut snart, han trodde inte jag skulle höra det, men vi döende ha en skarp hörsel — hälsa — — —

— Hjälp mej, syster! Ah, ah, inte detta! Du får inte dö! Hör du, det är din mor!

Jag måste trösta och hjälpa modern, som var utom sig av sorg och smärta. Om en stund, då hon lugnat sig, kom hon och satte sig och började tala och berätta om sitt liv.

— Ack, hur lätt det går att prata! Offra allt, hjärteblod om så fordras — men när det skett, då äro vi endast mödrar — — —

Giv mig min son åter! Tusen gånger hellre vill jag ha honom levande, frisk, än lika många hjältedåd. — — Mitt barn, ack min lilla kära gosse!

O, syster, så stora förhoppningar jag hade på den pojken. Jag tycker jag ser honom då han var liten och tog de första stapplande stegen mellan far och mig, då grät jag av glädje! Och då han sade de första orden, bildade små lustiga meningar — min gud, jag får aldrig, aldrig höra honom tala mer. — — —

Så duktig han var i skolan, så stolta vi voro, då han kom hem med den vita mössan. — Så många sömnlösa natters vaka, då han var liten, så många prövningar, sorg och glädje medan han växte upp och blev man. Allt detta till ingen nytta. — Jag har ingen son mer! —

Krig, syster! Vilket förfärligt ord!

Ah Gud, så många kvinnor sänkta i förtvivlan, mödrar utan barn; hustrur utan män, barn utan fäder. Överallt sorg och förtvivlan.

— Var är glädjen, som jag känt? Den fosterländska glädjen! Inte hos kvinnorna! Inte hos mödrarna och hustrurna.

Hos männen då? Nej, syster, ni hörde ju! Det finns inte där heller.

Tomheten i dessa ihåliga fraser upptäckas alltför fort. Och då stunden är inne, då få vi kvinnor visa, hur pass stor del vi ta i vårt lands försvar. Inte behöva kvinnorna gå ut med vapen i hand för att visa sin styrka!

Ack, hur jag känt och tänkt denna förfärliga tid, hur jag sett mitt eget liv, hur jag känt vad vi kvinnor ha för stor skuld i allt detta. Det är sant: Det är vi kvinnor som skapat männen, det är vi som ha fött dem. Det är vi som hålla det förnämsta materialet i kriget. Det är vi som gå ut att förbinda de sjuka och sårade.

En enda stor, brännande förebråelse var min son, då han dog. Aldrig hade jag tänkt att ett krig skulle beröra mig själv, då jag i ungdom och oförstånd talade ord, vars betydelse jag ej förstod.

Vi mödrar äro de största förbrytare, då vi inte inpränta hat och avsky mot kriget i stället för att utmåla för barnets fantasi hjältedåd från forna tider, ära, belöning, storhet och glans.

Ack, syster! Att jag finge börja om från början, vad skulle jag inte då kunna uträtta!

Jag vill hem! Jag skall gå hem och fostra min dotter att inte också hon måtte få gå genom detta.

— Ja, gå hem och lär henne och alla unga kvinnor ni träffar, nu när ni kan använda ord, födda av erfarenhet och smärta — lär henne hur viktigt moderskapet är, vilket ansvar, vilken helig uppgift det är, och hur

En sång för kvinnoklubbarna.

Författad av en klubbmedlem i Falun.

Melodi: Arbetets söner.

Med glädje vi börja vårt möte tillsammans och sjunga en sång som ger ny energi. — Slockna skall aldrig den eldröda flamman som re'n börjat brinna uti vårt parti. Vårt mål är att strida för sanning och rätt och aldrig, nej aldrig vi slå till reträtt! Nej, strida vi ämna och fanan skall höjas till förmån för kvinnornas medborgarrätt. Och klasstyraniet skall snart undanrödjas, då eldiga kämpar sin viljekraft mätt.

Visst möta vi motstånd, men mod dock, kamrater — med enade krafter vi hasta framåt.

Vi äro ju hurtiga klubbdemokrater, som icke ge tappt under klagan och gråt. Föreningens syften ge kraft i vår barm. Vad bryr oss väl fiendens dånande larm? Vi vänta och hoppas på ljusare tider, då fattig som rik äger rätt till försvar. Vad gör det att kvinnan försäkras och lider, blott en liten tid och sin rösträtt hon har!

en mor kan ställas till ansvar inför sina handlingar. Det är i moderlivet barnet dannas, och under uppväxten är det modern som skall se till att barnets själ utvecklas frisk och sund.

Visserligen kommer barnet ut i världen och kanske får åsikter rakt motsatta dem ni lärt dem, men lär dem det goda och lär dem söka det rätta. Alltid fastnar något korn.

Våra barn få barn — som också föda ett släkte. Så småningom blir det ett nytt släkte, ett fritt och härligt folk, vars själ är ren och fri.

Då närma vi oss målet. Det kan dröja år. Kommer att dröja! Ty vi måste göra om mödrarna först.

Kunde vi lära oss detta, lära oss själva, lära alla att ta sig själva och sin bestämelse på fullt allvar, så skulle världen bli annorlunda.

Om vi kvinnor kunde förena oss i en enda stor och enig känsla och tanke, stiga fram och övertyga männen om att det är vi som ha rätt att begära krigens avskaffande — fred, fred! — Därför att det är vi som få offra mest och lida mest.

Tänk er en mors och en makas känslor, då hon sänder det käraste hon har till slaktbänken, att på en liten stund förlora allt vad som gjorde livet något värt, allt vad som under årtal byggts upp — all kärlek, allt arbete, all uppoffrande möda, allt, allt.

Vi ha rätten på vår sida! — Varför göra vi det inte?

Fosterlandskärlek — humbug! Vi äro mödrar, vi äro kvinnor, vi kunna aldrig gå bort från oss själva.

Fru Axell vaknade helt plötsligt med en känsla av att någon betraktade henne. Hon tittade upp och såg rätt in i fru Lindéns hänfulla ögon.

— Sannerligen tror jag inte fru Axell ligger och yrar...

Disa Västberg.

Krigsbetraktelser.

Utdrag ur Poul Bjerres bok.

Världskrigets resultat komma alltmer i dagen. Vi kunna väl utan överdrift säga, att de äro värre än den vildaste fantasi skulle kunnat föreställa sig. Jag tänker därvid icke närmast på de skövlade länderna, de brända byarna, de söndersprängda städerna, de grusade monumenten över generationers heligaste känslor — icke heller på de upptornade bergen av människolik och på träskan, som fyllts med kadaver, på de tusentals hem och baracker, där sårade och stympade ligga och kvida — jag tänker icke på hela denna kinematografiska sida av skådespelet, som Sven Hedin skildrar med en oberördhet som gällde det ett uppfriskande skolpojksupptåg. Jag tänker ej heller på de ekonomiska värden som gått förlorade, resultaten av årtiondens strävsamma arbete, och ej på skuldbördorna, som skola suga ut både denna och nästa generations arbetskrafter. Värre än allt detta är krigets andliga inverkan. Man förstår den bäst, om man tänker på soldaten, som med bekransat gevär och sjungande strupe tågar ut emot fronten — och som några veckor senare forslas hem för att under återstående delen av sitt liv irra omkring på hospitalgården, hetad av skräcksyner och blodfantasier. Kanske han, som brustit sönder under trycket av allt det elände kriget påbörjar människan, dock är relativt väl lottad i jämförelse med alla de andra, som i fullt medvetande skola bära denna börda och som var för sig skola känna sig medansvariga i vad som skett. Sorgen över de döda, åsynen av krymplingarna skall varje dag på nytt uppfriska minnet av det skedda. Och allt skall sätta nytt liv i hatet. Ja, hatet — detta är det värsta. Det finns intet lidande som hatet. Vem mäter den olycka det är för vår världsdal att hundratals miljoner människor bli inkapslade i hat — ett hat, som väl näppligen skall kunna lägga sig till ro på ett århundrade.

Men värre, mångdubbelt värre än allt annat är det faktum, som för varje dag blir allt klarare och inför vilket hela Europa borde känna sig till döds förkrossat, om det ej förlorat varje spår av inbördes solidaritet. Detta faktum är: det hela leder ej till någonting.

Man kan finna sig i vilka uppoffringar som helst, om man endast når vad man eftersträvar. Man kan finna sig i att gå under, om man blott genom undergången förverkligar något, som man känt sig bära förverkliga. Det är ingen svårighet för martyren att vara oberörd när lågorna slå upp omkring honom, då han tror sig förverkliga guds vilja medan hans kropp sjunker ned till aska. Det skulle varit lätt för Tyskland att bära allt vad det nu genomgår, om dess stolta drömmar förverkligades att som ett guds redskap sätta germanismen igenom i Europa — — — men nu, när anspråken börja sjunka ned till drömmar om några nya kolonier, kanske en landremsa i Amerika...

Liksom Tyskland ha de övriga nationerna drömt om att göra en insats i Europas utveckling av största slag. Och nu tycks det bli mer och mer uppenbart att på krigets väg överhuvudtaget ingen insats kan göras

Aldrig har ett krig så som detta avslöjat krigets rent negativa väsen. Man ser här tydligt hur det beror på en synvilla när det förefaller som om en positiv insats i utvecklingen gjordes genom det. Genom kriget sker en maktförskjutning. Å ena sidan ett tillskott av makt, självkänsla, rikedom och allt, som kan leda till uppsving — å andra sidan en förlust av detta, ett nedåtgående. Efteråt drager det som vunnits till sig uppmärksamheten och man glömmer det som gått förlorat. Man kan ju på det hela taget ej värdesätta detta, då det till största delen består av möjligheter, som förstörts innan de kommit till förverkligande. Kunde man åstadkomma en balansräkning skulle denna säkert sluta med ett deficit. Helt naturligt för resten. Det vore en underlig mystik, om något skulle kunna skapas genom förstörelse.

Man ser i detta krig hur illusionen avslöjar sig, tack vare det att ingen lyckas bringa en verklig maktförskjutning till stånd. I stället för uppsving blir det nedåtgående överallt. Man torde se detta tydligast om man betraktar den stadigt sjunkande självkänslan i tonen i de respektive ländernas press. Denna självkänslas dekadans är det bästa kriteriet på det växande tvivlet på den positiva insats, på vilken man i början var så absolut viss.

Jag vet mycket väl att varje framhållande av denna krigets negativitet mötes av påståendet: intet enar ett folk så som kriget — i denna dess enande kraft ligger dess positiva värde och tack vare den gör det en insats i folkets liv, som i betydelse går långt utöver alla andra.

Den satsen har sin riktighet.

Men detta beror icke på en förtjänst hos kriget, utan på en brist hos folket.

Allt tal om nationell samling kring det ena eller andra programmet leder till ingenting och är prat i väret — det veta vi tyvärr alltför väl. Och detta beror därpå att det är ett psykologiskt missgrepp att tro, att den ena eller andra avsikten kan lösa upp motsatserna i en enhet. Det enda som verkligen kan göra detta är den gemensamma upplevelsen — det är samma sak om det gäller en mindre grupp människor eller ett helt folk. En familj kan vara splittrad i lika många varandra hatande element som den räknar medlemmar, och alla försoningsförsök kunna ha strandat. Så dör någon vid vilken alla varit fästade var för sig — kanske ett litet barn. Vid den öppnade graven och tack vare de känslor, som vakna då man står gripen av denna tillvarons realitet, räcker man varandra händerna utan ett ord om allt det som skilt en åt. Detta är enhetlighetens mysterium och det är detta ett folk genomlever, när krigets öde kommer över det. Det förfärliga är att det skall en dylik skräckens, dödens och fasans upplevelse till för att sätta massans känsloliv i rörelse — detta röjer en råhet och en brist på förnämhet, som är allt annat än värd att glädjas över. Vore massans känsloliv av samma art som känslolivet hos dess bästa element, skulle den kunna enas lika fullständigt av helt andra upplevelser som av kriget. Vi hade en liten aning om detta under de olympiska sommardagarna för ett

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Västerås.

Kamratmöte hölls i Västerås Folkets Hus söndagen den 18 juli. Mötet, som var anordnat av kvinnoklubben och kvinnogillet gemensamt, var gott besökt. Deltagare från Stockholm, Centralstyrelsen, Enköping och Eskilstuna.

Flera frågor diskuterades. Den första: »Vad ha vi som husmödrar lärt av krisen?» inleddes av Ida Olsson. I såväl inledningen som diskussionen påvisades ett flertal frågor som vi måste sätta in all vår energi för att få lösta, bl. a. arbetarnas bostadsfråga.

Andra diskussionsfrågan rörde sig om kvinnorna och statskyrkan. Denna så gamla och likväl ständigt så nya fråga inleddes av Hilda Rydin, som bl. a. med siffror visade vilket intresse statskyrkan ådagalade för folkskoleundervisningen, för vilken den ju är överhuvud. Under diskussionen uttalades nödvändigheten av att inte folkets undervisningsfråga skjutes åsido för frågor av mindre betydelse.

Tredje frågan rörde folkpensioneringen. Agnes Söderquist lämnade en del upplysningar om arbetet inom pensionsnämnden, uppgifterna för dessa samt möjligheterna för pension.

Från Eskilstuna hade inlämnats en diskussionsfråga om nedläggande av kvinnoklubbarna och direkt anslutning till arbetarkommunerna. Frågan väckte något förvåning bland mötesdeltagarna. Ännu mer förvånades man dock då Eskilstuna-klubbisterna meddelade anledningen till frågans upptagande. De hade nämligen hos Sörmlands partidistrikt gjort hemställen om anslag för agitation bland kvinnorna i Sörmland, men fått avslag med motivering: *att arbetarkvinnorna både själva hade och gjorde mera nytta om de nedlade klubbarna och anslöto sig direkt till arbetarkommunerna.* Och inte nog med detta, *vid distriktets agitation skulle även den saken framhållas. Ett beslut således tvärt emot såväl partistyreelse som partikongressuttalande.* I diskussionen gjordes allmänt det uttalandet, att så länge som kvinnorna göras till föremål för särskilda lagar och så länge kvinnorna inte äga medborgarrätt och så länge ett flertal av arbetarklassens män inte vilja förstå att mer än hälften av arbetarklassen består av kvinnor, så länge äro särskilda kvinnoorganisationer nödvändiga och så länge skola de bestå.

Vidare behandlades upplysningsvis sago-stunder och studiecirklar. Frågan om ett kvinnogilles bildande i Uppsala hänsköts till Västerås- och Enköpings-gillena.

Debatterna omväxlade med sång och kaffedrickning. Den alltigenom gemytliga samvaron avslöts först med Stockholmstågets avgång, kl. $\frac{1}{2}$ 8 på kvällen. A. St.

par år sedan. Då kom undret plötsligen över oss, och gripna av det uppstämde vi vår gamla sång — jag tänker på den oförgätliga stunden i Stadion. Folkfestens betydelse är detta momentana enande trots allt. När den romerska kejsaren icke kunde hålla folket samman kring sin person genom makt tog han till detta medel och drev det in absurdum.

Fredskongressen i Varberg.

Röster för fred få icke tala i de krigförande länderna. Därför sättes allt hopp om fred till de neutrala länderna och kanske främst till kvinnorna. Att känslan av förpliktelse och rättfärdighet är stark, visar icke blott den nu avslutade kongressen i Varberg, utan även den enorma tillslutning kvinnornas fredssöndag haft.

På fredskongressen fick man en utomordentligt stark förnimmelse av hur intensivt fredskravet är.

Utlyst av Sv. Freds- och skiljedomsförbundet och förlagt till den lilla staden Varberg i tider av allmänt betryck och då alla organisationskassor äro hårt anlitade, hade man knappast hoppats på någon vidare anslutning. Det blev därför nästan som en överraskning alla dessa föreningsvalda ombud, från Kiruna till Trälleborg och tillhörande de mest olika sammanslutningar. Mellan 200 och 300 inalles.

Kongressen pågick i tre dagar.

Sedan de vanliga formaliteterna undanstökats, hölls av fru Jenny Richter-Velander ett inledande allmänt föredrag om världskriget, intressant och rikt på nya synpunkter. Efter en lång livlig debatt antogs en protest mot kriget, påvisande allt det elände kriget för med sig för den enskilde och nationen, att samverkan folken emellan kan uppnås på annat sätt än genom det ständiga hotets, att alla nationer ha samma rätt att leva i solen och att vi behöva alla utvecklingsmöjliga folks individualiteter. »Kongressen riktar en enträgen vädjan till alla länders regeringar och parlament att verka för en snar fred samt att träffa sådana överenskommelser, som för framtiden grunda ett varaktigt fredstillstånd».

I frågan »Genom vilka medel kunna krig för framtiden undvikas?» hölls inledningsanförande av d:r N. A. Nilson och partisekr. Fr. Ström. D:r N. uppehöll sig mest vid den obligatoriska skiljedomen, medan hr Ström uppehöll sig vid fyra huvudsaker till världskriget: den till imperialism utvecklade kapitalismen, den nationalistiska propogandan och maktläran, det moderna militärväsendet och kapprustningarna samt de reaktionära statsförfattningarna i vissa länder. Som vägar att nå trygghet mot framtida krig framhölls i konsekvens härmed, att kapitalet alltmer ställes i samhällets och fredens tjänst i stället för i profitens och krigets, att nationalismen uppryckes med rötterna, att militärväsendet avskaffas och ersättes med skiljedomstolar och en internationell ordningsmakt samt att demokratin vinner verkligt fotfäste i alla länder.

I diskussionen framhölls särskilt skarpt kapitalismens skuld till kriget. Uttalande ifråga gjordes i anslutning till inledningsanförandena.

Under denna diskussion kommo även frågorna om Belgien, Polen och Finland m. fl. på tal. Med anledning härav gjordes flera uttalanden och särskilt för Belgien betonades kraftigt protesten mot tanken att upphäva detta lands frihet.

I frågan om gemensamma skandinaviska åtgärder för fredens sak höll borgmästare Lindhagen ett mycket uppmärksammat och av starka bifallsyttringar ofta avbrutet tal, visande nödvändigheten av att folken själva gripa in i de stora frågorna. Även i denna fråga antogs ett uttalande.

Så återstodo frågorna om arbete för en »kraftigare samling av fredsfolket i landet» samt »spörsmålet om nykterhetsfolket och fredsarbetet». I den första frågan, som inleddes av red. C. Vinberg, antogs en resolution med maning att kraftigt stödja det demokratiska fredsarbetet och f. ö. söka samla alla för freden arbetande. I den senare frågan talade red. Saxon och riksdagsman Wennerström. Resolutionen manar till kraftigt samarbete mellan nykterhetsfolk och fredsfolk.

Kongressens principiella resolutioner skola genom en delegation överlämnas till norska, danska och svenska regeringarna genom sär-

Nya Banken

Stockholm

Högsta gällande ränta.

**ALLMANNA
PENSIONSFÖRSÄKRINGS-
BOLAGET**

(FRÅN OCH MED DEN 1 JUNI 1914 I SAMARBETE
MED FÖRSÄKRING ANSTALTEN BRAGE)

meddelar
Lifförsäkring
af alla slag.

Lifförsäkringsbestånd:
Cirka 46,340,000 kr.

Fonder:
Cirka 6 milj. kr.

skild beskickning till de nordiska huvudstäderna samt i Stockholm varande maktens delegationer f. v. b. till dessa maktens regeringar och parlament.

Till svar på ingången hemställen att biträda Haagresolutionen uttalade kongressen sin sympati för framställningens syfte och fredskänslan. Men kongressen ville ha ett mera klart och oförbehållsamt ingående på de oundgängliga förutsättningarna för varaktigt uppnående av det gemensamma målet: en varaktig fred.

Kongressen präglades av entusiasm och beslutet voro enhälliga.

Som avslutning hölls på söndagen en imponerande fredsdemonstration.

A. Frösell.

Ett föga hedrande beslut

är, säger vår partivän Olov Sundström, Stockholms folkskoledirektions åtgärd att till överlärarebefattningen i Klara folkskola förbigå sökanden i första förslagsrummet, fröken Maria Aspman, som enligt samstämmiga påståenden var synnerligen väl meriterad för denna befattning. Det är, skriver hr S., ingenting annat än ett utslag av den maskulint reaktionära anda, som envist försvarar varje nytt arbetsområde mot kvinnornas inträngande. Den andan står i skarpaste motsättning mot vår socialdemokratiska åskådning, som just bjuder oss verka för att var och en kommer på den plats, där han eller hon kan nedlägga sitt bästa arbete och göra samhället den största nyttan. Det beslut, som här fötts av denna anda, står därtill, som framhållits, i strid mot stadsfullmäktiges uttalade mening. Det kan därför icke från vårt håll godkännas och vi måste resa det bestämda kravet, att det ej får bli normgivande för framtida behandling av sådana frågor.

Arbetareringens Bank

Grundad 1883.

Stockholm.

Fond-, fastighets & inkasseringsavdelningar.
Kassafack uthyras från 5 kr. pr år.

Största urval av fina och välgjorda

Barnkläder i alla storlekar

för Gossar, Flickor och Backfische

Prima, reella varor!

Billiga, bestämda priser!

samt fullständig **Barnekipering**

Paul U. Bergströms A/B 74 Drottninggatan
Nya affärshuset

har på ett år hunnit intaga främsta platsen inom fotogenköksmarknaden i Skandinavien.

Orsaken är detta fabriks överlägsna kvalitet!

Finnes i välförsedda Järn- Bosättnings- och Kooperativa affärer.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiëbefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. för-måner.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt för-månliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,
Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 1:sta söndagen i månaden kl. 4 e. m. å Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58. Kassörskan träffas för uppbörd tredje fredagen kl. 7 e. m. första månaden i kvartal å Bryggeriarb.-förb. exp.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)

avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 2 tr. Södra Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m.

Styrelsen.

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4,30 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus.

Styrelsen.

Malmbergets soc.-dem. kvinno-

klubb avhåller ordinarie möte andra och sista måndagen i varje månad.

Nya medlemmar hälsas välkomna.

Styrelsen.